

अर्होबा इनसतितुटु फोर प्लासमा रिसार्च आसि यान्ना इङ्गना चिकना गुजराटकि इन्दिरा थोङ्गी मनाङ्गल लैबा सावारमाटि तुरान तरबान्दा अशं आमनना थमा लिवा इनसतितुटु अमनि । इनसतितुटु आसि शोक १९८७ दा डिपार्टमेन्ट अफ साइन्स अमसुं टेकनोलोजि मखादा प्लासमा रिसार्चि चोखुं हानवगी पान्दमदा लिंखुंथिवा ओतोनोमस इनसतितुटु अमनि । इनसतितुटु आसि शोक १९९५ दागी डिपार्टमेन्ट अफ अतोमिक एनर्जि (DAE) एडमिस्ट्रेटिभ कि मखादा यान्ना चोखुंलकथि । चाहि चाहिगी IPR ना अरांवा थाकि ओइवा फिल्ड कायादा मांजीन थाराकलि खुदम ओइना थिओरीटिकेल प्लासमा फिजिक्स्, कम्पुटार मडेलिं अमसुं सिमुलेशन, सुपारकानदुकिटिं मेगनेट अमसुं क्रयोजेनिक्स्, आलिट्रा हाई ड्याकम टेकनोलोजिस्, सफिस्टिकेटेड प्लासमा दियागोष्ठीक सिस्टेम्स, RF अमसुं निड्रोल विम हिटिं सिस्टेम्स, हाई डोल्टेज इङ्गनियारिं सिस्टेम्स, पालस पाओयार सिस्टेम्स, कम्पुटार बेसड डाटा एक्वैजिशन अमसुं कन्ट्रोल सिस्टेम्स, इन्डस्ट्रियल, एनडिरमेन्टल अमसुं स्ट्राटेजिक प्लासमा एप्लिकेशनशिंनी । तोङ्गन तोङ्गनवा साङ्केककि खुं-हैरावा साइन्टिस्ट ८०० मुककि टामना पुन्ना थावक शुमिनारि ।

प्लासमा इइवा आसि करिनो? प्लासमा आसि मपां (सोलिड), माहि (लिकुइड) नत्रगा ग्यास नातावा मारिशुवा माथानगी पोर्टलाम अमनि ।

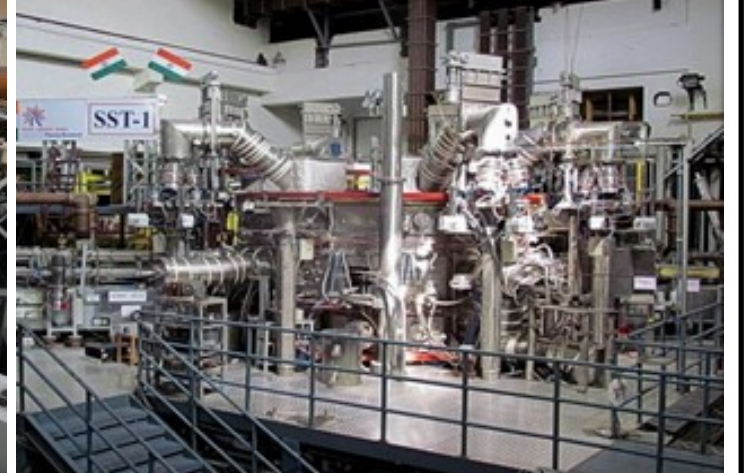
कारिगुष्ठा ग्यास आसि यान्ना शाहनलावा मातमदा मादुदगी एलेक्ट्रॉन्स (electrons) अमसुं आइन्स (ions)गी ग्यास अटोमशीं चोखुंथोकलकथि अमसुं चार्ज पार्टिकलेस् चारुन अमा शेषादुव प्लासमा कोइ । चार्ज तोरावा प्लासमा पार्टिकलशिं आसि मेगनेटिक फिल्डना योमशिनलगा थाममि मासिना मराम ओइदुना मेगनेटिक कन्फिनमेन्ट फुइशन फांउवा गुमि ।

शक्ति हेगंलाकपा

मपां   माहि   ग्यास (मिखु मानिन)   प्लासमा

निड्रियार फुशन हाइवसि करिनो?

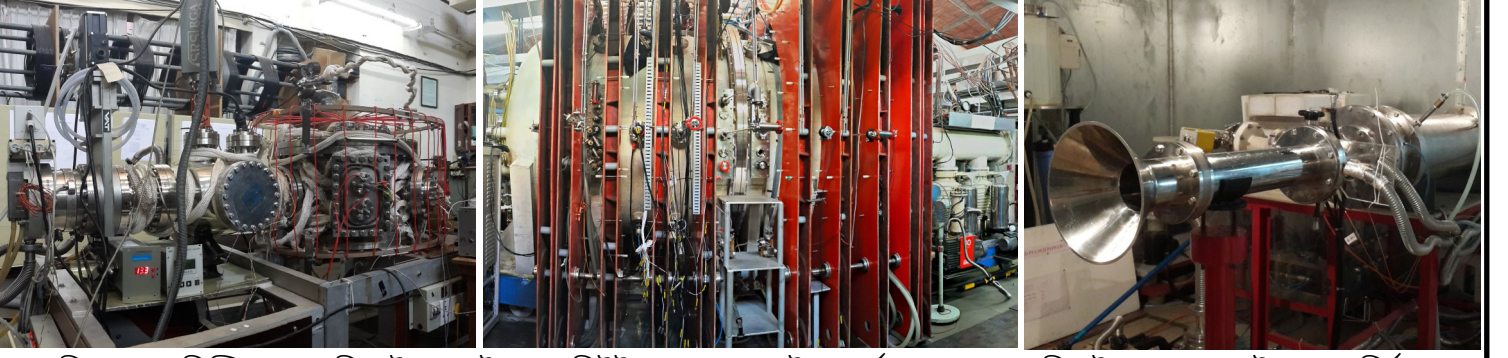
अयांवा आयन आनि पुनशिनवा खुदम ओइना हाइरावादा डिउटेरियम अमसुं ट्रिटियम (हाइड्रोजेन गि इसोटोप) ना माशिं यामलावा शक्तिशिं थान्दोकराकपा आसिना इलेक्ट्रिसिटी पुथोकपा गुमि । आयन अनिमक पसिटीभ चार्ज तोइ अदुना आनि आसिबु पुन्निन्वा होंनानावा यामलावा शक्ति (शुवागि चां १५० M°C) दरकार ओइगनि मरामदि आयन अनिगी इन्वोकनवागी मियोजु ओइवाना । अदुव थरमो-निड्रियार फुशन थोकपसि ओइथोकइ अमसुं दरकार ओइवा मेशा शावगी चोखुं थरा हनुथे । मेशा आसिदा पोथेलम आसि प्लासमा ओइगनि अमसुं मासिबु थामनवागीदमुक आथानावा म्याग्नेटिक बोललगी दरकार ओइ खुदम ओइना हाइरावादा टोकामाक - राशिवागी लोननि आथादि 'तोरइदल चेषार इन म्याग्नेटिक फिल्ड' (योचोचविगी शक्ति लैरावा डोनाट मानवा चेषार) हाइवानि । IPR मानुंदा एक्स्पेरिमेन्टगी (चांयें तोनारवा) टोकामाक आनि लै: **आदित्य टोकामाक**: अहानवा इन्डियाना शावा टोकामाकनि, प्लासमा ओपारेसान होवाना शोक १९८९ दागिनि अदुगा होजिकसु चां नाइना एक्स्पेरिमेन्ट कया चथारी । **स्टेडी-स्टेट (Steady-State) सुपारकानदुकिटिं टोकामाक-१ (SST-१)**: पृथिवीगी अथननावा थरागी मनुंदा लैबा स्टाडि स्टेट टोकामाक अमनि, टोकामाक आसिदा निड्रियुम-टाइटेइनिअम आलाय (Nb-Ti alloy) ना शावा आकनवा शक्ति लैरावा सुपारकानदुकिटिं मेगनेट याओरि मासि क्रयोजेनिक (थमथेना इंलावा) टेम्परेचरदा लिकुइड हिलियमना ८.१५ K दा इंहनुना थामि ।

इन्डियागी अहानवा शाजावा टोकामाक "आदित्य" अमसुं "सुपारकानदुकिटिं स्टाडि स्टेट टोकामाक (SST-१)"

ফান্ডামেন্টাল প্লাসমা ফিজিক্স

ঘুনিভার্স (সংসার) অসিদা পোৎ খুদিংমক চাদা ৯৯% দাগী হেনা প্লাসমা ওইনা লৈ থাজানবনা, অসিগুম্বা ফান্ডামেন্টাল (অকুপ্লা) প্লাসমাগী মাগুনশিং আসি তমবাদা য়ান্না লাংতকনাবাতা নংতানা হেনা কানাবাসু ওই। ইনসতিতুট অসিদা য়ান্না পুকীং থোগংনিং ওই ওইবা এক্সপেরিমেন্টাল সিস্টেমস শিংদি: লারজ ভোলুম প্লাসমা ডিভাইস (LVPD), বেসিক এক্সপেরিমেন্ট ইন তোরইদল ইসতাদিস (BETA), হাই পাওয়ার মাইক্রোবেভ প্লাসমা ইনতেরেকসন, মেগনেতাজ বিম প্লাসমা ইনতেরেকসন ইসতাদিস, হাই পাওয়ার প্লাসমা টোরচ, প্লাসমা বেক -ফিল্ড এসিসিলেশন এক্সপেরিমেন্ট, নন-নিউট্রাল প্লাসমা ইন এ তোরইদল তরেপ, দসতী প্লাসমা, মাল্টিকালপ প্লাসমা আসিনা চিংবা শিংনি।

বেসিক প্লাসমা ফিজিক্স এক্সপেরিমেন্ট খরা (ওইদা) নন নিউট্রাল প্লাসমা, (ময়াইদা) লার্জ ভোলুম প্লাসমা ডিভাইস, (য়েংতা) মাইক্রোবেভ বিকাতর

থিওরি অমসুং সিমুলেশন

ইন্ডিয়াগী মনুংদা খবাইদাগী ফাবা কপুটিংগী ফেসিলিটি শিজিন্দুনা মাখন কয়গী ফিজিক্সকী ওইবা প্লাসমাগী অওনবাশিংবু কম্পুটারগী মতেঙনা সিমুলেট তৌই অমসুং চানাবা থিওরিশিংগা চাংদমনি। হৌজিককি ওইবা মারুওইবা হিরমশিংদি ফুইশন রিএক্টর স্টাডিস (Fusion reactor studies), টিয়াররিং মোড (tearing mode) অমসুং বলাব ডাইনামিক্স ইন টোকামাক ফিজিক্স (blob dynamics in tokamak physics), ফ্লুইড (fluid) অমসুং মোলিকুলার সিমুলেশন (molecular simulations), ফেজ ট্রান্সিশন স্টাডিস (phase transition studies), যারো - কানোটিক সিমুলেশন (Gyro-Kinetic simulation), তোঙনবা মাখনগী ইনস্টেবিলিটিজ (instabilities) অমসুং নন-লিনিয়ার স্টাডিস (non-linear studies) শিংনি। ভোর্টেক্স ক্রিস্টাল শিংগী অওনবাগী সিমুলেশন মাখদা উৎলি।

ফ্যাসিলেশন সেন্টর ফর ইন্ডাস্ট্রিয়াল প্লাসমা টেকনোলজিস (FCIPT)

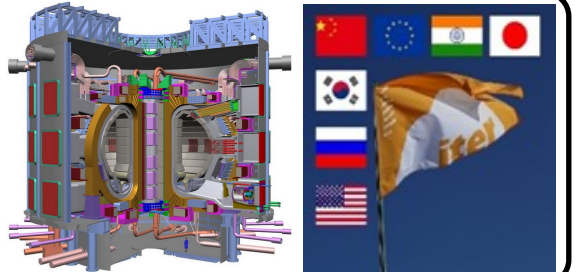
প্লাসমা টেকনোলজিদাগী সমাজদা ফওবা কানাবাশিং য়ান্না লৈ - পোৎকী মাখককী মারোনবু শেমদোকপদগী (সারফেস মডিফিকেশন) হৌরাগা অমোত অকাই (waste) কয়বু নিংখিনা মাহৌশাগী চানাবা (environment friendly) মওংদা প্লাসমা শিগিন্দুনা দিসপোস (dispose) তৌবা আসিনা চিংবা কয়্য কানাবা লৈ। ফ্যাসিলেশন সেন্টর ফর ইন্ডাস্ট্রিয়াল প্লাসমা টেকনোলজিস (FCIPT, আসি GIDC গান্ধীনগরদা লৈ) না টেকনোলজিস কয়্য আসিবু শেমগৎ শাগৎতনা মফম কয়্যাদাসু লিংখৎপা লৈরে। FCIPT না এন্ট্রপ্রেনিউরস (entrepreneurs) শিঙ্গা য়ান্না নাকশিনানা ফাজ নাহিনা রারী শানাবা শেমগৎ শাগৎপা, ইনকুবেসন (incubation), ডেমোস্ট্রেশন অমসুং টেকনোলজিস কয়বু খুংশিনাবা অসিনাচিংবা তৌই।

(ওইদা) প্লাসমা নিটরিডিং, (ময়াইদা) প্লাসমা পায়রোলিসিস, (য়েংতা) প্লাসমা তোরচ

ইটর-ইন্ডিয়া

ইনতরনেশনেল থের্মোনিউক্লিয়ার এক্সপেরিমেন্টাল রিয়েক্টর (ইটর) অসি ফ্রান্স তা শারীবা ইনতরনেশনেল প্রজেক্ট অমনি, মসিনা তুংদা ওইগাদাবা ফুইশন এনার্জি দাগী মৈ (ইলেকট্রিসিটি) পুথোকপাগী পান্দমদা শাবানি। ইন্ডিয়াসু প্রজেক্ট অসিদা মাপান লৈবাক ৭(তোরৎ)কী মনুংদা অমা ওইনা শারুক য়ারি। ইটর শেমগৎপাদা ইন্ডিয়াদাগী ওইনা শারুক চাদা ১০% শেনফাম যাওরি। ইটর-ইন্ডিয়া (ITER-INDIA)(GIDC গান্ধীনগর দা লৈ)না ইন্ডিয়াগী ডোমেস্টিক এজেন্সী ওইদুনা মারুওইবা ইন্ডিয়াগী মাইকেদগী ইটর (ITER)বু শেমগৎপাদা থৌদাং লৌরি।

ফুইশন টেকনোলজিস

IPR না ইতর (ITER) দা শারুক য়ারুবানা অমসুং মাপান লৈবাক কয়্যাদগী ফংলকপা বাখল লৌশিংনা ফুইশন রিয়েক্টর শাবাদা চংগাদাবা থাক রাংলবা তেকনোলগী কয়্য লিংখৎপা ওমলে। মারুওইবা টেকনোলজি কয়্য খুদাম ওইনা হাইরবদা সুপারকোনডুকটিং মেগনেট (Superconducting magnet), ট্রিটিয়াম ব্রিডিংগী ব্লাঙ্কেট মোডুল (Tritium breeding blanket module), নিউট্রাল বিম টেকনোলজি (Neutral beam technologies), ক্রায়োজেনিকস (Cryogenics), ক্রায়ো-পাম্পস (Cryo-pumps), দাইভেটর (Divertor) অমসুং ফার্স্ট রাল টেকনোলজিস (First Wall Technologies), রিমোট হেন্ডলিং (Remote handling) অসিনচিংবা কয়্য অমা ইনসতিতুট অসিদা লিংখৎলে। IPR না ডিপার্টমেন্ট অফ অটোমিক এনার্জি গী খুখাংদা ইন্ডিয়াগী ইনসতিতুটশীং অমসুং ইন্ডাস্ট্রি কয়্যবু শেন (ফন্ডিং) পীদুনা ফুইশন টেকনোলজিগী আমব্রেলা (fusion technologies umbrella) দা পুশিনাবা হোতনারী।

ইনসতিতুট ফোর প্লাসমা রিসার্চ, ভাত, গান্ধীনগর ৩৮২৪২৮(গুজরাট)

তেল: +৯১-৭৯-২৩৯৬২০০০ ফ্যাক্স: +৯১-৭৯-২৩৯৬২২৭৭: রেব: www.ipr.res.in ইমেইল: outreach@ipr.res.in